

Popis předmětu

Zkratka předmětu:	KHV/SBHN	Strana:	1 / 3
Název předmětu:	Vznik, krize a rozpad sovětského bloku		
Akademický rok:	2023/2024	Tisknuto:	27.05.2024 13:15

Pracoviště / Zkratka	KHV / SBHN			Akademický rok	2023/2024
Název	Vznik, krize a rozpad sovětského bloku			Způsob zakončení	Zkouška
Akreditováno/Kredity	Ano, 5 Kred.			Forma zakončení	Kombinovaná
Rozsah hodin	Přednáška 2 [HOD/TYD] Seminář 2 [HOD/TYD]			Zápočet před zkouškou	NE
Obs/max	Statut A	Statut B	Statut C	Počítán do průměru	ANO
Letní semestr	0 / -	0 / -	0 / -	Min. (B+C) studentů	10
Zimní semestr	15 / -	0 / -	0 / -	Opakovaný zápis	NE
Rozvrh	Ano			Vyučovaný semestr	Zimní, Letní
Vyučovací jazyk	Čeština			Počet dnů praxe	0
Volně zapisovatelný předmět	Ano				
Hodnotící stupnice	1 2 3 4				
Počet hodin kontaktní					
Automat. uzn. záp. před zk.	Ano v případě předchozího hodnocení 4 nebo nic.				
Periodicita	K				
Nahrazovaný předmět	Žádný				
Vyloučené předměty	Nejsou definovány				
Podmiňující předměty	Nejsou definovány				
Předměty informativně doporučené	Nejsou definovány				
Předměty, které předmět podmiňuje	Nejsou definovány				

Cíle předmětu (anotace):

Cílem předmětu je seznámit studenty s příčinami zformování sovětského bloku v regionu střední a jihovýchodní Evropy, s vnitřním vývojem jednotlivých satelitních států Sovětského svazu a s konečným kolapsem tamních komunistických režimů. Vybrané problémy budou podrobněji probírána a diskutována na semináři za aktivní účasti studentů formou přednesení referátu na zvolené téma.

Požadavky na studenta

Znalost literatury a přednášené látky, písemný test.

Obsah

1. Příčiny vzniku sovětského bloku - rozpory mezi velmocemi protihitlerovské koalice, zahraniční politika Sovětského svazu na konci druhé světové války, rozdílné výchozí pozice zemí bojujících proti Ose a spojenců nacistického Německa v regionu
2. Sovětizace střední Evropy a období stalinismu v Polsku a Maďarsku
3. Sovětizace jihovýchodní Evropy a období stalinismu v Rumunsku a Bulharsku
4. Etablování komunistických režimů v Jugoslávii a Albánii a první léta jejich existence, sovětsko-jugoslávská roztržka
5. Poststalinské uvolnění ve střední Evropě - liberální období gomulkovského Polska, maďarské povstání 1956 v širších souvislostech
6. Destalinizace na balkánský způsob - "rumunská cesta k socialismu", Bulharsko jako nejvěrnější satelit
7. Specifika vývoje titovské Jugoslávie a hoxhovské Albánie do poloviny 60. let - "samosprávný komunismus" v Jugoslávii, albánská "destalinizace v duchu stalinismu"
8. Normalizace ve střední Evropě - neostalinismus v Polsku, kádárismus v Maďarsku
9. Dynastický komunismus Nicolae Ceaușeska v Rumunsku, zakonzervování režimu Todora Živkova v Bulharsku
10. Národnostní problémy v Jugoslávii, albánská cesta do mezinárodní izolace
11. Pád komunistických režimů v Polsku a Maďarsku
12. Pád komunistických režimů v Rumunsku a Bulharsku
13. Cesta k rozpadu Jugoslávie, pomalé tempo reformy v Albánii

Studijní opory

Garanti a vyučující

- **Garanti:** Prof. PhDr. Aleš Skřivan, Ph.D. (100%)
- **Přednášející:** PhDr. Matěj Bílý, Ph.D. (100%), Doc. PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D. (100%), Mgr. Filip Šisler (100%), PhDr. Emil Voráček (100%)
- **Vede seminář:** PhDr. Matěj Bílý, Ph.D. (100%), Doc. PhDr. Lukáš Novotný, Ph.D. (100%), Mgr. Filip Šisler (100%), PhDr. Emil Voráček (100%)

Literatura

- **Základní:** Glenny, Misha. *Balkán 1804-1999 : nacionalismus, válka a velmocí*. Praha : BB art, 2003. ISBN 80-7257-976-2.
- **Základní:** Durman, Karel. *Popely ještě žhavé : velká politika 1938-1991. Díl I., Světová válka a nukleární mír 1938-1964*. Praha : Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0697-6.
- **Základní:** Durman, Karel. *Popely ještě žhavé velká politika 1938-1991. II., Konce dobrodružství 1964-1991*. Vyd. 1. V Praze : Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2358-0.
- **Základní:** Durman, K. *Útěk od praporů Kreml a krize impéria*. 1964.
- **Doporučená:** Křen, Jan. *Dvě století střední Evropy*. Praha : Argo, 2005. ISBN 80-7203-612-2.
- **Doporučená:** TEJCHMAN, M., LITERA, B. *Moskva a socialistické země na Balkáně 1964-1989: vnější a vnitřní aspekty vývoje a rozpadu sovětského bloku na Balkáně*. Praha, 2009.
- **Doporučená:** Tejchman, Miroslav. *Sovětské východní Evropy : země střední a jihovýchodní Evropy v letech 1944-1948*. 1. vyd. Praha : Historický ústav, 1995. ISBN 80-85268-45-0.
- **Doporučená:** Vykoukal J.?Litera B.?Tejchman M. *Východ. Vznik, vývoj a rozpad sovětského bloku 1944-1989*. Praha, 2000.
- **Doporučená:** Moulis, V.; Valenta, J.; Vykoukal, J. P. *Vznik, krize a rozpad sovětského bloku v Evropě 1944-1989*. Ostrava : Amosium servis, 1991. ISBN 80-85498-01-4.

Časová náročnost

Všechny formy studia

Aktivity	Časová náročnost aktivity [h]
Příprava na dílčí test [2-10]	18
Příprava na zkoušku [10-60]	60
Kontaktní výuka	52
Celkem:	130

Hodnotící metody

Odborné znalosti - odborné znalosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnotícími metodami:

Ústní zkouška,

Test,

Odborné dovednosti - odborné dovednosti dosažené studiem předmětu jsou ověřovány hodnotícími metodami:

Seminární práce,

Předpoklady

Odborné znalosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že je student před zahájením výuky schopen:

mít přehled o nejdůležitějších událostech dějin sovětského bloku

orientovat se v základních problémech dějin sovětského bloku

chápat dějiny sovětského bloku v kontextu světových dějin druhé poloviny 20. století

Odborné dovednosti - pro úspěšné zvládnutí předmětu se předpokládá, že student před zahájením výuky dokáže:

porozumět vědecky strukturované přednášce
 číst a porozumět odbornému textu v anglickém jazyce
 číst a porozumět odbornému textu v českém jazyce
 umět používat adekvátní odbornou terminologii v českém a anglickém jazyce
 využívat elektronické informační zdroje

Vyučovací metody

Odborné znalosti - pro dosažení odborných znalostí jsou užívány vyučovací metody:

Přednáška založená na výkladu,

Odborné dovednosti - pro dosažení odborných dovedností jsou užívány vyučovací metody:

Seminární výuka (diskusní metody),

Diskuse,

Samostatná práce studentů,

Samostudium,

Výsledky učení

Odborné znalosti - po absolvování předmětu prokazuje student znalosti:

charakterizovat základní etapy dějin sovětského bloku

vytvořit časovou osu klíčových událostí vnitro- a zahraničněpolitického vývoje jednotlivých satelitů Moskvy

charakterizovat předpoklady a důvody specifického vývoje Jugoslávie a do určité míry nezávislé politiky Albánie a Rumunska

Odborné dovednosti - po absolvování předmětu prokazuje student dovednosti:

analyzovat příčiny rozporů mezi USA a SSSR a nejdůležitější momenty vývoje jednotlivých satelitních zemí

kriticky zhodnotit roli a působení významných osobností států sovětského bloku

analyzovat významné události vnitřní a zahraniční politiky jednotlivých zemí sovětského bloku

interpretovat důsledky vývoje v jednotlivých satelitech Moskvy včetně Jugoslávie

Předmět je zařazen do studijních programů:

Studijní program	Typ stud.	Forma stud.	Obor	Etapa	V.st.pl.	Rok	Blok	Statut	D.roč.	D.sem.
Historické vědy	Navazující	Prezenční	Moderní dějiny	1	17-4	2023	Povinné předměty	A	1	LS
Moderní dějiny	Navazující	Prezenční	Moderní dějiny	1	21-1,2,3	2023	Povinné předměty	A	2	ZS